

1. NASTAVNA CJELINA

IDENTITET

Srednja škola

Odabiri i odluke
Oblikujemo svoje živote,
ali i živote drugih ljudi

1.1. Stajališta o odabirima, odlukama i identitetu

S čijim se stajalištem slažem?

1.2. Pogled unatrag: koji su me odabiri učinili osobom kakva jesam?

Koji su odabiri najviše utjecali na moj život?

1.3. Pogled unaprijed: tri odabira koja oblikuju naš budući život

Sloboda se sastoji od mogućnosti da odaberemo – ili ne odaberemo

1.4. Koje mi zanimanje odgovara?

Moji kriteriji odabira zanimanja

Dodatak: uvid u zanimanje

1. nastavna cjelina

Identitet

Odabiri i odluke

Uvod za nastavnike

“Tko će biti moj partner?”

“Želimo li imati djecu?”

“Koji ću posao izabrati?”

Naglasak u ovoj nastavnoj cjelini: odabir oblikuje identitet

Ovo gore su tri najvažnija odabira u životu. U vrijeme kada smo bili tinejdžeri ili adolescenti, i mi smo tražili odgovore na ova pitanja pa to sada čine i naši učenici. Izvršavajući taj odabir, oblikujemo vlastiti identitet – odlučujemo kako će izgledati naš život. Mijenjati te odluke je bolno i teško, a kada su u pitanju djeca, gotovo nemoguće. Naše odluke ne samo da utječu na naše živote, već i na živote drugih ljudi.

Identitet - intimna, vrlo osobna tema

Više nego bilo koja druga tema iz ovog priručnika, ova, koja se bavi pojmom identiteta, vjerojatno se najviše tiče najintimnijih iskustava i želja naših učenika. Zadaci u ovoj nastavnoj cjelini zamišljeni su kao mogući odabir. Metoda reflektira iskustvo učenika.

Kratak pregled 1. nastavne cjeline

U 1. lekciji govori se o tome koliko je važno donositi odluke i izvršiti odabir. U 2. lekciji, učenici se vraćaju u prošlost: koji su odabiri najviše utjecali na njihove živote i identitet? U 3. lekciji, njihov pogled je usmjeren prema budućnosti pa nastoje pronaći odgovore na tri gore spomenuta osnovna pitanja. U 4. lekciji se usredotočuju na jedno od tih pitanja – odabir zanimanja? Projekt uvida u zanimanje predložen je kao dodatna aktivnost (vidi Radni materijal za učenike 1.4).

Konstruktivistički pojam identiteta

U ovoj nastavnoj cjelini pojam identiteta shvaćen je na konstruktivistički način. Naš identitet ne postoji sam po sebi, kao nešto statično i dovršeno, već se on razvija tijekom cijelog našeg života kroz proces učenja, a oblikuju ga naše odluke i odabiri. Neki od njih su neopozivi; drugi se pak mogu promijeniti i ispraviti ako mi to želimo (vidi Nastavni materijal 1.3).

Razvijanje kompetencija: nadovezuje se na ostale nastavne cjeline iz ove knjige

Što pokazuje ova tablica?

Naslov ovog priručnika, „Sudjelovanje u demokraciji“, stavlja naglasak na kompetencije aktivnih građana u demokraciji. Tablica u nastavku pokazuje mogućnost sinergijskih učinaka nastavnih cjelina sadržanih u ovom priručniku. Vidljivo je koje se kompetencije razvijaju u 1. Nastavnoj cjelini (zasjenjeni redak u tablici). Masno uokvireni stupac tablice pokazuje kompetencije političkog odlučivanja i djelovanja – stupac je posebno označen zbog velike povezanosti tih kompetencija sa sudjelovanjem u demokraciji. Retci koji se nalaze ispod toga pokazuju povezanost s drugim cjelinama u ovom priručniku: koje kompetencije razvija rad na ovim nastavnim cjelinama, a koje su potpora učenicima za rad u okviru 1. nastavne cjeline?

Kako upotrijebiti ovu tablicu?

Nastavnici mogu na različite načine upotrijebiti ovu tablicu kao alat za planiranje nastave ODGLJP-a.

- tablica pomaže nastavnicima koji samo nekoliko lekcija posvećuju ODGLJP-u: nastavnik može izabrati samo ovu jedinicu, a zanemariti ostale, jer zna da se neke ključne kompetencije, u određenoj mjeri, razvijaju i tijekom rada na 1. jedinici – na primjer, kako vršiti odabir, razumjeti pluralizam identiteta, ostvariti pravo na slobodu, odgovornost za odluke koje pogađaju druge ljude.
- tablica nastavnicima ukazuje na sinergijske učinke koji učenicima pomažu, da u više navrata, i u različitim povezanim sadržajima, uče kako razvijati važne kompetencije.

Nastavne cjeline	Dimenzije razvijanja kompetencija			Stavovi i vrijednosti
	Politička analiza i prosudba	Metode i vještine	Sudjelovanje u demokraciji Političko odlučivanje i djelovanje	
1 Identitet	Izvršiti odabir i razmišljati o njegovom utjecaju. Izbor zanimanja i razmišljanje o kriterijima.	Upotrijebiti model kao alat za analizu. Održati izlaganje. Sudjelovati u raspravama.	Odlučiti se – utvrditi kriterije, ciljeve i prioritete.	Odgovornost – biti svjestan kako vlastiti izbor utječe na druge. Spremnost i sposobnost osvještavanja osobnih
2 Odgovornost			Međusobno uvažavanje	
3 Različitost i pluralizam	Individualni izbor stvara veliku različitost identiteta.			
6 Vlast i politika	Političko odlučivanje se podudara s individualnim odabirom. Cilj individualne sreće podudara se s ciljem zajedničkog dobra.		Raspravljanje i sučeljavanje u javnosti (sudjelovanje kada zajednica „donosi odluku”).	Spremnost i sposobnost slušanja ljudi različitih interesa i stajališta.
8 Sloboda			Ostvarivanje prava na slobodu.	

1. nastavna cjelina: Identitet – odabiri i odluke

Oblikujemo svoje živote, ali i živote drugih ljudi

Tema lekcije	Razvijanje kompetencija/ ciljevi učenja	Zadaci učenika	Materijali i sredstva	Metoda
1. Lekcija Stajališta o odabiru i identitetu	Pojašnjavanje osobnih stajališta i odabira. Našim odabirom priopćavamo drugima tko smo, govorimo o svom identitetu.	Učenici biraju citat i obrazlažu svoj odabir.	Nastavni materijal 1.1 (tri primjerka, s citatima izrezanim u zasebne trake papira prije lekcije).	Grupni rad. Plenarna rasprava.
2. Lekcija Pogled unatrag: koji su me odabiri učinili osobom kakva jesam?	Autobiografski pogled. Naši odabiri i odabiri drugih imaju odlučujući utjecaj na naše živote.	Učenici razmišljaju o tome koji odabiri i odluke su se jako odrazile na njihov život.	Radni materijal za učenike 1.1. Preklopnik (<i>flipchart</i>) i flomasteri raznih boja, papirnate trake (A6), ljepljivo ili ljepljiva traka.	Individualni rad. Plenarna rasprava.
3. Lekcija Pogled unaprijed: tri odabira koji oblikuju našu budućnost	Donošenje odluka, utvrđivanje prioriteta. Ljudska prava nam omogućavaju oblikovanje naše budućnosti – mi odlučujemo da li ih prihvaćamo.	Učenici razmišljaju o ključnim odabirima koji oblikuju njihovu budućnost.	Radni materijal za učenike 1.2. Preklopnik (<i>flipchart</i>), flomasteri.	Individualni rad s radnim materijalom za učenike. Plenarna rasprava.
4. Lekcija Koje mi zanimanje odgovara?	Prepoznavanje, uspostavljanje ravnoteže i utvrđivanje prioriteta kriterija za odluku. Ključni kriteriji za odabir zanimanja su: „Koje zanimanje odgovara mojim interesima i prednostima? ”	Učenici biraju ili odbijaju zanimanje i objašnjavaju razloge svog odabira.	Radni materijal za učenike 1.3. Nastavni materijal 1.2 (izrezani u niz kartica sa zanimanjima, s otprilike 10 kartica više nego učenika u učionici).	Individualni rad s radnim materijalom za učenike. Plenarna rasprava.
Dodatna aktivnost: uvid u zanimanje (na radnom mjestu)	Intervjuiranje stručnjaka; planiranje istraživačkog projekta. Pojašnjavanje poslovnih opcija.	Učenici planiraju i izvode istraživački projekt.	Radni materijal za učenike 1.4.	Projekt.

1. Lekcija

Stajališta o odabiru i identitetu

S čijim stajalištem se slažem?

Ova tablica sažima informacije koje su nastavniku potrebne za planiranje i održavanje nastavnog sata. Razvijanje kompetencije upućuje izravno na ODGLJP. Cilj učenja pokazuje što učenici znaju i razumiju. Zadatak/zadaci za učenike, uz metodu, bitni su sastavni dijelovi procesa učenja. Kontrolni popis materijala je pomoć u pripremi lekcije. Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.	
Razvijanje kompetencije	Objašnjavanje osobnih stajališta i odabira.
Cilj učenja	Naš odabir drugima govori nešto o nama, o našem identitetu.
Zadaci za učenike	Učenici biraju citat i objašnjavaju razloge svog odabira.
Materijali i sredstva	Tri primjerka Nastavnih materijala 1.1, s citatima izrezanim prije lekcije u zasebne papirnate trake.
Metoda	Grupni rad. Plenarna rasprava.
Raspored	1. Učenici odabiru. 15 min.
	2. Učenici objašnjavaju svoj odabir. 15 min.
	3. Učenici uspoređuju i osvrću se na odabrano. 10 min.

Informacije

U ovoj lekciji, učenici odabiru i upoznaju se s temom na osnovu osobnog iskustva. Ovaj pristup složenom pojmu identiteta temelji se na zadatku, a ne na teoriji ili pristupu na osnovu teksta, kako bi učenici na taj način lakše shvatili da je pojam identiteta na vrlo praktičan način povezan s njihovim životima.

Nastavnim satom dominira komunikacija s učenicima. Frontalni način sjedenja bio bi kontraproduktivan; ako je moguće, klupe i stolice treba postaviti uza zid (u obliku potkove).

Opis lekcije

1. Učenici odabiru i odlučuju

Učenici utvrđuju kontekst

Nastavnik uvodi temu. Svakoga dana, tijekom cijelog života, vršimo odabire i donosimo odluke – koji primjeri učenicima padaju na pamet? Učenici odgovaraju i daju primjere iz vlastitog iskustva. Nastavnik mora paziti da govore o svojim odlukama, ali da ne idu u pojedinosti raspravljajući o problemima ili razlozima koji su u pozadini njihovih odluka. Što više učenika bi trebalo sudjelovati u prvih pet minuta. Nastavnik ne treba raspravljati o njihovim izjavama; on prati je li uspostavljena ravnoteža između svakodnevnih odluka (kupiti sandvič, ili topli obrok za ručak) i ključnih odluka (odabrati zanimanje). Nastavnik ukazuje na očite tendencije sadržane u njihovim odlukama.

Učenici biraju citat

Nastavnik objašnjava učenicima kako će čuti citate autora iz raznih zemalja i to iz davne prošlosti, kao i sadašnjosti. Njihov je zadatak sljedeći:

- Učenici biraju citat s kojim se izrazito slažu ili s kojim se uopće ne slažu.
- Učenici koji su izabrali isti citat formiraju male grupe (ne više od šest učenika) i objašnjavaju razloge svog odabira. Grupa imenuje svog glasnogovornika.
- Nakon pet minuta, svaki glasnogovornik daje kratku izjavu o svakom odabiru. Pročitaju citat i objašnjavaju glavne razloge zbog kojih su se učenici u njihovoj grupi složili ili ne. Ako učenici u nekoj grupi imaju različita mišljenja, treba razgovarati o tim razlikama.

Nastavnik stavlja citate, napisane na trakama papira, na razredne klupe. Svaki učenik koji je dobio citat, glasno ga pročita ostatku razreda. Zatim učenici počinju raditi na zadatku. Nastavnik ih prati. Ako je neka grupa prevelika, nastavnik je dijeli u manje grupe. Ako se to dogodi, treba imati dodatne primjerke citata. Nastavnik bilježi koje su citate učenici odabrali, a koji su preostali. Neće uspjeti čuti sve rasprave, jer će mnogi učenici govoriti istovremeno pa će razina buke biti slična onoj u kafiću punom gostiju.

2. Učenici objašnjavaju svoj odabir

Glasnogovornici daju svoje izjave

Nastavnik objavljuje da je vrijeme za raspravu u grupi isteklo i poziva učenike da se uključe u plenarni dio sata koji će voditi nastavnik. Učenici i dalje sjede u svojim grupama. Govornici se izmjenjuju. Ako je potrebno, nastavnik podsjeća govornika da govori o razlozima zbog kojih je grupa odabrala neki citat, a učenici mogu tražiti dodatna pojašnjenja. Nastavnik mora pripaziti, da rasprava ne počne prije nego što su svi govornici imali priliku govoriti.

Nastavnik i učenici bilježe sve što je rečeno u obliku mentalne mape

Prije svakog sljedećeg govornika, nastavnik traži da slušatelji daju sažetak ključnih izjava, kao na primjer, „mnogi naši odabiri su neopozivi“, ili „kada imamo mogućnost odabira, ostvarujemo pravo na osobnu slobodu“. Nastavnik – ili učenik – sažima sve što je rečeno u obliku jednostavne mentalne mape (vidi primjer u nastavku).

3. Učenici uspoređuju i osvrću se na izvršene odabire

Učenici čitaju umnu mapu – dokument koji sadrži brojne odabire

Umna mapa je dio završne faze osvrta na ovu lekciju.

Nastavnik postavlja jedno pitanje kako bi na taj način učenike potaknuo na razmišljanje – mogući su mnogi odgovori jer se učenicima sada obraćamo kao stručnjacima koji nastupaju u svoje ime: govornici su upravo saopćili što učenici misle o različitim citatima na temu odabira. I same grupe su formirane po izboru učenika – dakle, što nam ova umna mapa govori o učenicima?

Možda će učenicima trebati neko vrijeme za razmišljanje. Treba im ga dati – ima li nešto ljepše od učionice pune učenika koji u tišini razmišljaju? Zbog toga ovu produktivnu fazu ne treba prebrzo prekidati i odmah dati priliku učeniku koji prvi digne ruku. Dajte priliku nekolicini učenika. Moguća su različita stajališta, a razlikuju se ovisno o kontekstu koji su učenici napravili svojim odabirima te ovisno o onome što je zabilježeno u umnoj mapi.

Zaključak: ključne izjave

Zadaća nastavnika je, zaključiti nastavni sat sažimanjem ključnih izjava. To možete učiniti izravno ili kao nit vodilju kroz nekoliko izjava. Nastavnik piše ključne riječi na ploču, ili na listove s preklopnika (*flipchart*) kako bi potkrijepio sažetak:

U ovoj lekciji, učenici su *izvršili odabir* razgovarajući o odabiru.

1. Učenici su izvršili *različit odabir*, iz različitih razloga (evo nekoliko primjera):

- osobno iskustvo;
- vrijednosti;
- spol;
- briga za druge,
- odgovornost;
- ljudska prava;
-

3. Odabir koji su učenici izvršili pokazuje da se radi o različitim osobnostima – njihov odabir nam govori o tome tko su, dakle, govori nam o *njihovu identitetu*.

2. Lekcija

Pogled unatrag: koji su me odabiri učinili osobom kakva jesam?

Koji odabiri su najviše utjecali na moj život?

Ova tablica sažima informacije koje su nastavniku potrebne za planiranje i održavanje nastavnog sata.	
Razvijanje kompetencije upućuje izravno na ODGLJP .	
Cilj učenja pokazuje što učenici znaju i razumiju.	
Zadatak/zadaci za učenike , uz metodu, bitni su sastavni dijelovi procesa učenja.	
Kontrolni popis materijala je pomoć u pripremi nastavnog sata.	
Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.	
Razvijanje kompetencija	Autobiografska perspektiva.
Cilj učenja	Naši odabiri i odabiri drugih imaju odlučujući utjecaj na naše živote.
Zadaci za učenike	Učenici se osvrću i govore o tome koji odabiri su snažno utjecali na njihove živote..
Materijali i sredstva	Radni materijal za učenike 1.1. Preklopnik (<i>flipchart</i>), trake papira (A6), flomasteri u raznim bojama, ljepilo ili ljepljiva traka.
Metoda	Individualni rad. Plenarna rasprava.
Raspored	1. Učenici istražuju koji su odabiri utjecali na njihove živote. 15 min.
	2. Učenici razmjenjuju zaključke do kojih su došli. 10 min.
	3. Učenici raspravljaju i govore o zaključcima do kojih su došli. 15 min.

Informacije

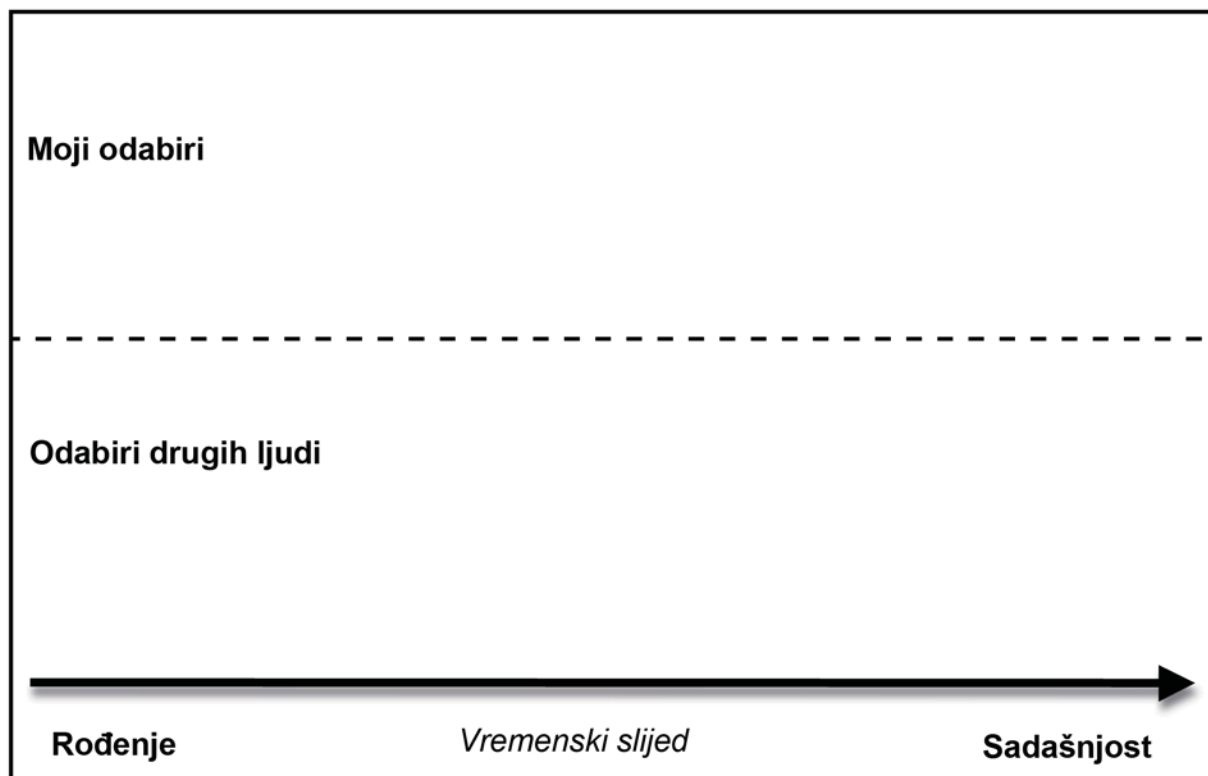
Odabiri i odluge u velikoj mjeri oblikuju naš identitet. U ovoj lekciji, učenici se okreću prošlosti. U sljedećoj lekciji mijenjaju perspektivu i gledaju u budućnost. Ključno pitanje ostaje isto – kako odabirom i odlukom oblikujemo svoje živote i živote drugih ljudi?

U ovoj lekciji, učenici najprije analiziraju svoje životopise i to u kontekstu ključnog pitanja. Potom na plenarnom sastanku razmjenjuju neke svoje zaključke i uspoređuju ih.

Opis lekcije

Priprema

Prije nego što počne nastavni sat, nastavnik stavlja papir s preklopnika (*flipcharta*) na zid ili ploču te preslike dijagrama iz Radnog materijala za učenike 1.1.

1. Učenici istražuju koji su odabiri utjecali na njihove živote

Nastavnik uvodi zadatak

Nastavnik uvodi glavni zadatak ove lekcije. Veliki primjerak radnog materijala na preklopniku (*flipchartu*) služi kao pomoć. Nastavnik podsjeća na prethodnu lekciju: učenici su izvršili odabir, a ta je aktivnost omogućila uvid u različitost osobnosti. U ovoj lekciji je pristup drugačiji: kako su odabiri utjecali na naš identitet i razvoj? Tko je izvršio te odabire? Mi sami? Ili drugi ljudi?

Dijagram na papiru je isti kao na radnom materijalu koji dobivaju učenici. U gornjoj polovici, učenici bilježe odabire koje su sami izvršili, a u donjoj polovici bilježe odabire drugih. Vremenski slijed, koji ide s lijeva na desno pokriva njihov životni put od rođenja to sadašnjeg trenutka. Učenici stoga mogu pokazati kada i koji odabir je utjecao na njihov identitet.

Učenici prihvaćaju autobiografsku perspektivu

Učenici dobivaju preslike radnog materijala 1.1 i sami rade u tišini (10-15 minuta). Razmišljaju o svom privatnom iskustvu iz autobiografske perspektive. Oni su stručnjaci za sebe same. Zbog svoje intimne prirode, tema i informacija su iznimno važne za svakog učenika pa oni odlučuju što će podijeliti s razredom u sljedećoj fazi nastavnog sata.

2. Uspoređivanje iskustava učenika

Uvod u zadatak

Nastavnik uvodi sljedeći korak. Sada učenici mogu međusobno razmijeniti rezultate do kojih su došli. Svaki učenik dobiva 2 komada papira A6 i flomastere (koje mogu, po potrebi, upotrebljavati zajedno). Samo po jedna informacija – jedan odabir – bilježi se na svaku traku papira, budući da se trake povezuju s bilješkama drugih učenika.

Nastavnik na raspored upisuje godine, počevši s godinom rođenja najstarijeg učenika i završavajući u sadašnjosti.

Zatim učenici odabiru jednu ili dvije teme iz svojih autobiografskih razmišljanja, sljedeći ove kriterije:

- Koji je odabir imao posebno jak utjecaj na moj identitet?
- Koju informaciju sam spreman podijeliti s razredom?

Učenici trebaju pokazati tko je izvršio odabir („ja“, „majka“, „prijatelj“ ...), te kada je izvršen, ali ne smiju dodavati svoja imena.

Učenici sastavljaju opći pregled ključnih odabira

Prema uputama nastavnika, učenici ispunjavaju jedan ili dva lista papira i stavljaju ih na klupe licem okrenutim prema dolje. Tim od četiri učenika ih potom sakuplja i odnosi na preklopnik (*flipchart*).

Učenici se u polukrugu okupljaju oko preklopnika (*flipcharta*), ako je potrebno u dva reda. Jedan od četvorice čita što je zapisano. Član tima predlaže gdje preklopniku zapisati pročitani zapis. Ako se stvarti ponavljaju, dovoljan je jedan zapis; zapisi se prebroje, zbroj se zabilježi, a tekst na preklopniku (*flipchartu*) se zaokruži kako bi se na taj način naglasila njegova važnost. Tim surađuje s razredom, tako da svi učenici sudjeluju u čitanju zapisa i njihovom sastavljanju.

3. Učenici raspravljaju i osvrću se na postignuto

Traženje obrazaca i značajnih elemenata

Materijal je svima nov, tako da se sadržaj teško može predvidjeti. Učenicima vrlo često nije potrebno nikakvo usmjeravanje ili započinjanje, no odmah započnite s komentarima.

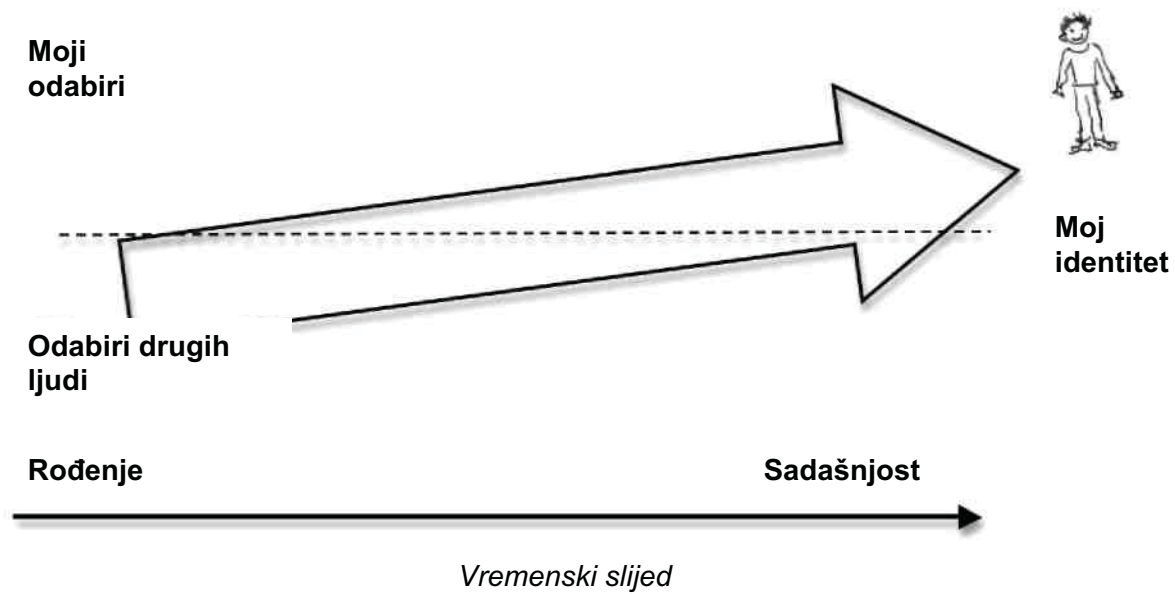
Ako je potrebno, nastavnik naglašava da je sljedeći korak prepoznavanje upadljivih obrazaca ili detalja.

Vjerojatno će se pojaviti nekoliko obrazaca:

Adolescencija – povećana autonomija: u ranom djetinstvu, drugi vrše odabir (roditelji, obitelj, učitelji, liječnici). Odrastanjem, sve više odabira i odluka donosimo sami. Prema tome, na preklopniku (*flipchartu*) ćemo vjerojatno imati grozdove koje možemo označiti simbolom strelice s vrškom okrenutim prema gore – pomak prema većoj autonomiji i osobnoj odgovornosti kako postajemo stariji. Jedan učenik može na papiru nacrtati strelicu (vidi prikaz u nastavku).

„Svoje postojanje dugujem roditeljima“: To je početak u našim životopisima koji je svima zajednički. Elementaran je, i očit. Naši su korijeni u našim obiteljima.

Različitost i pluralizam: možda nećemo prepoznati nikakve obrasce. To ukazuje na fenomen pluralizma – razlikujemo se u svom razvoju, a naši odabiri su nam pomogli da razvijemo sasvim osebujne osobnosti.

Kako djeca odrastaju, njihova autonomija odabira se povećava.

3. Lekcija

Pogled unaprijed: tri odabira koja oblikuju naše buduće živote

Sloboda se sastoji u mogućnosti ili nemogućnosti izbora

Ova tablica sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja nastavnog sata.	
Razvijanje kompetencije odnosi se izravno na ODGLJP.	
Cilj učenja pokazuje što učenici znaju i razumiju.	
Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metodu , bitni su sastavni dijelovi procesa učenja.	
Kontrolni popis materijala je pomoć u pripremi nastavnog sata.	
Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.	
Razvijanje kompetencije	Donošenje odluka, utvrđivanje prioriteta.
Cilj učenja	Ljudska prava nam pružaju mogućnost oblikovanja naših budućih života – mi odlučujemo hoćemo li je prihvatiti.
Zadaci za učenike	Učenici razmišljaju o ključnim odabirima/odlukama koje utječu na njihove buduće živote..
Materijali i sredstva	Radni materijal za učenike 1.2. Preklopnik (<i>flipchart</i>), flomasteri.
Metoda	Individualni rad s radnim materijalom. Plenarna rasprava.
Raspored	1. Uvođenje teme i zadatka. 10 min.
	2. Učenici promišljaju o ključnim odabirima/odlukama. 10 min.
	3. Izlaganje i osvrt. 20 min.

Informacije

“Tko će biti moj parnter?” – “Želimo li imati djecu?” – “Koje zanimanje ću izabrati?”

U ovoj lekciji učenici se bave navedenim odabirima/odlukama. U tu svrhu, prebacuju se s prošlosti na budućnost. U prethodnoj lekciji gledali su unazad i analizirali odabire/odluke koje su donijete (i tko ih je donio), a koje su značajno utjecale na njihove živote i oblikovale njihov identitet u djetinstvu i u razdoblju adolescencije. U ovoj lekciji će gledati u budućnost. izvršit će ključne odabire – o partnerstvu, obitelji i njihovom zanimanju – koji će vjerojatno imati najjači utjecaj na njihov identitet.

Učenici pritom postaju svjesni rodnog problema: tradicionalna uloga žena je bila izabrati partnera i obitelj – bez biranja zanimanja, dok su muškarci bili usredotočeni na svoju ulogu hranitelja (zanimanje) i partnerstvo, sa smanjenom odgovornošću za obiteljski život. Danas mlade žene ostvaruju svoje pravo na obrazovanje u mnogo većem broju, s ciljem odabiranja svog zanimanja. Prema tome, dok žene nastoje pronaći načine uspostavljanja ravnoteže između sve tri opcije – zanimanja, partnerstva i obitelji – mnogi muškarci, iako ne svi, i dalje se drže tradicionalnog shvaćanja svoje uloge.

Opis lekcije

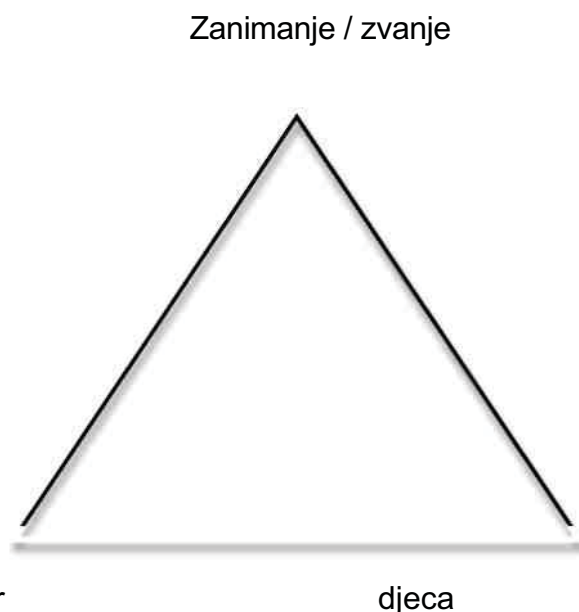
1. Uvod u temu i zadatak

Nastavnik nastoji uključiti učenike (induktivni pristup)

Nastavnik započinje nastavni sat postavljanjem pitanja na koje svaki učenik može odgovoriti, a koje izravno upućuje na osnovno pitanje: zašto pohađaš srednju školu?

Učenici, dječaci i djevojčice, sigurno će odgovoriti da žele izabrati svoje zanimanje. Žele također imati mogućnost daljnjeg školovanja, npr. na fakultetima.

Nastavnik daje priliku nekolicini učenika da govore, sve dok se ne stvori jasna slika. Potom nastavnik sažima odgovore učenika i crta na ploču ili preklopnik (*flipchart*) dijagram iz radnog materijala za učenike 1.2 i dodaje prvi odabir – zanimanje.

Nastavnik objašnjava da je ovo odabir kojem su učenici upravo dali prednost pa je jasno koliko je on važan za njihov identitet. Čineći to, učenici ostvaruju ljudska prava – slobodu izbora općenito, i slobodu odabira zanimanja. Učenici s pravom mogu tvrditi da je ta sloboda ograničena budući da je ograničen pristup nekim zanimanjima zbog, na primjer, nezaposlenosti ili velike konkurencije. O ovoj temi ne treba govoriti u ovom trenutku jer će o njoj biti riječi u sljedećoj lekciji.

Nastavnik uvodi i ostale odabire/odluke: da li želim živjeti s partnerom, pa ako je odgovor potvrđan, tko će mi biti partner? (ili, jesam li već izvršila/izvršio taj izbor?). Zatim, želim li, ili želimo li imati djecu? Nastavnik upisuje na dijagram riječi „partner“ i „djeca“ tako da odgovara radnom materijalu za učenike 1.2.

Nastavnik objašnjava kako svi na ovaj ili onaj način trebaju odgovoriti na ta pitanja. Možemo odlučiti da kombiniramo sve tri opcije, ili samo dvije, a jednu izostaviti. Ovisno o tome što izaberemo ili ne izaberemo, vodit ćemo sasvim drugačije živote. Ostvarujemo ljudska prava, no snosimo i odgovornost za vlastite živote, kao i živote drugih (naših partnera, naše djece).

Nastavnik uvodi zadatak

Nastavnik učenicima daje radni materijal za učenike 1.2. Upoznaje učenike s ljudskim pravima koja nude ključne opcije odabira zanimanja, života s partnerom i imanja djece (radni materijal za učenike 1.2, dio 1.). Zadatak učenika je da razmisle o svom izboru te da svoju odluku unesu u tablicu u 2. dijelu radnog materijala.

Ako žele, mogu usporediti svoj odabir s odabirom svojih roditelja. Ovu dodatnu informaciju ne dijele s ostalim učenicima. Informacija o njihovom izboru ostat će anonimna.

2. Učenici se osvrću na svoje ključne odabire

Učenici rade sami u tišini. Nastavnik ne gleda ni u jedan radni materijal budući da je povjerljivost važna kada se radi o tako osjetljivim pitanjima.

Nastavnik priprema nastavak obrade ove teme. Stavlja papir s preklopnika (*flipcharta*) na ploču ili zid. Bilo bi idealno da je učenik zaštićen od pogleda ostalih učenika dok piše na papir. Na papiru je modificirana verzija tablice s radnog materijala za učenike 1.2. Tekst se može reducirati samo na slova budući da je učenicima tablica poznata. Dovoljni su sljedeći simboli: **Z**animanje – **P**artnerstvo – **D**jeca

Naše opcije za budućnost		Žene	Muškarci
Sve tri	P + D + Z		
Dvije od tri	P + D		
	P + Z		
	Z + D		
Jedna od tri	P		
	Z		
	D		

Nastavnik učenicima daje flomaster.

3. Prezentacije i refleksije

Učenici govore o svom odabiru

Nastavnik objašnjava na koji način učenici mogu diskretno dodati svoj odabir. Učenici jedan za drugim dolaze do preklopnika (*flipcharta*) i bilježe svoj odabir brojkom (1).

Djevojčice i dječaci označavaju odvojene stupce.

Učenici izlaze jedan za drugim do preklopnika (*flipcharta*) i bilježe svoj odabir. Kad su gotovi, dva učenika zbrajaju ono što je zabilježeno u svakom stupcu i upisuju zbroj.

Učenici raspravljaju o rezultatima

Rezultat se teško može pretpostaviti. Zanimljivo je vidjeti kako mnoge djevojčice i dječaci žele objediniti sve tri opcije, te kako se mnogi odlučuju za dvije i to koje.

“Partner+zanimanje”: Tradicionalni muški model “hranitelj+kućanica”. Učenici bi trebali biti svjesni implikacija ako oba partnera odaberu isto – to je model „dvostruki prihod, bez djece“).

“Zanimanje+djeca”: nije čest odabir, jer pretpostavlja samohrano roditeljstvo, premda je učenicima poznato da u velikom broju obitelji postoji samo jedan roditelj – ne zbog vlastitog odabira, već kao posljedica razvoda ili smrti.

“Partner+djeca”: tradicionalni ženski model, ako traje čitav život. Mnoge mlade majke, a u manjoj mjeri i mladi očevi, prihvaćaju ovu opciju na neko vrijeme kako bi mogli brinuti o svojoj djeci dok su jako mala. Podrazumijeva se da će se vratiti svom poslu čim je to moguće.

“Zanimanje+partner+djeca”: učenici shvaćaju da je ova opcija izazov. Postoji li razlika u odabiru između spolova? Vjerojatno će ovu opciju prihvatiti više mladih žena nego muškaraca. Ako je to točno, koji su tome razlozi?

Nastavnik ne treba poticati učenike, ako nisu voljni govoriti o razlozima svog odabira. Međutim, nastavnik može naglasiti da je ovo primjer kako pojedinačni izbor može utjecati na društvo u cjelini: ako mnogi odluče ne imati djece, natalitet pada. Ne treba vršiti nikakav moralni pritisak, no učenicima treba približiti dugoročne posljedice njihova pojedinačnog odabira (vidi „Proširenje teme“ u nastavku).

Imajući na umu mogućnost ovakvih razmišljanja, nastavnik očekuje rezultate i potom odgovara – ako je potrebno improvizira. Prethodni osvrt, kao što smo već napomenuli, pomaže; isto tako pomaže i ocjena stanja koja slijedi nakon sljedeće lekcije s ciljem razvijanja sposobnosti i shvaćanja biti improvizacije.

Proširenje teme

Problem opadanja nataliteta i starenje, odnosno smanjivanje broja stanovnika pogađa mnoge industrijske i razvijene zemlje svijeta, uključujući Kinu, Njemačku i Italiju. Javlja se ozbiljni problemi u gospodarsvima i mirovinskim sustavima tih zemalja. Na osnovu statističkih podataka, učenici istražuju situaciju u svojoj zemlji. Mogu analizirati i donositi sudove o mogućim rješenjima.

4. Lekcija

Koje zanimanje mi odgovara?

Moji kriteriji za odabir zanimanja

Ova tablica sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja nastavnog sata. Razvijanje kompetencije odnosi se izravno na ODGLJP. Cilj učenja pokazuje što učenici znaju i razumiju. Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metodu, bitni su sastavni dijelovi procesa učenja. Kontrolni popis materijala je pomoć u pripremi nastavnog sata. Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.	
Razvijanje kompetencije	Prepoznavanje, uspostavljanje ravnoteže i utvrđivanje prioriteta kod kriterija za odluku..
Cilj učenja	Osnovni kriteriji za odabir zanimanja su: „Koje zanimanje odgovara mojim interesima i prednostima?“
Zadaci učenika	Učenici odabiru ili odbijaju neko zanimanje i navode razloge svog odabira.
Materijali i sredstva	Radni materijal za učenike 1.3. Nastavni materijal 1.2 (izrezati niz kartica sa zanimanjima i to otprilike 10 kartica više nego što ima učenika u razredu).
Metoda	Individualni rad s radnim materijalom. Plenarna rasprava.
Raspored	1. Učenici prihvaćaju ili odbijaju ponudu za posao. 20 min.
	2. Učenici razmjenjuju svoje kriterije za odabir zanimanja. 20 min.

Informacije

U lekciji 1.3, učenici su se bavili s tri ključna pitanja koja će značajno utjecati na njihove buduće živote – odabir koji se tiče njihova zanimanja, partnera i obitelji (roditeljstva). U ovoj lekciji učenici podrobnije istražuju kriterije kod jedne od ovih odluka – odabir zanimanja.

Dva kriterija su od iznimne važnosti: koji me posao zanima? Koji posao mogu najbolje izvršavati? Važnost ovih pitanja je očita, ali su očite i teškoće kod odgovaranja na ta pitanja, posebice na drugo pitanje. Potrebne su konkretne informacije; predlaže se projekt uvida u zanimanje kako bi učenici savladali ovaj problem.

Opis lekcije

1. Učenici prihvaćaju ili odbijaju ponudu za posao

Nastavnik uvodi temu

Nastavnik uvodi temu, upućuje na preklopnik (*flipchart*) na kojem se nalazi trokut s ključnim odabirom. U prošloj lekciji učenici su raspravljali o složenosti koja prati ove tri odluke: zanimanje, partnera i obitelj.

U ovoj lekciji učenici će se usredotočiti na jedan od ta tri odabira – svoje buduće zanimanje.

Nastavnik objašnjava početak, naime, da učenici trebaju zamisliti da im je ponuđen neki posao. Nastavnik im daje karticu s ponuđenim poslom. Odlučuju hoće li ponudu prihvatiti ili ne.

Nastavnik uvodi metodu – jednostavnu simulaciju tržišta rada

Nastavnik učenicima dijeli radni materijal 1.3 i traži da ispune prvi redak: da li već imaju posao koji žele, ili, jesu li izvršili odabir? Ako ne, čekaju sljedeći korak.

Nastavnik objašnjava pravila. Kada učenici dobiju karticu s ponuđenim zanimanjem, odlučuju da li će ga prihvatiti ili odbiti. Na radnom materijalu bilježe svoje razloge.

Mogu tražiti drugi posao. Mogu međusobno mijenjati posao, ili zamijeniti svoju karticu s jednom od kartica na nastavnikovom stolu. Bilježe sve poslove koji su im ponuđeni i daju obrazloženje za prihvaćanje odnosno odbijanje.

Ako pronađu posao koji vole, jednostavno zadrže karticu. Ako karticu stave na klupu bez uzimanja druge kartice, ostaju nezaposleni.

Prije nego što započne simulacija tržišta rada, učenici trebaju imati jasnu ideju o pravilima i svojim ulogama.

Nastavnik svakom učeniku daje jednu karticu sa zanimanjem. Mnogi će vjerojatno protestirati i odmah će se htjeti riješiti ponude. Ako je potrebno, nastavnik ih podsjeća na zadatak – da na radni materijal napišu razloge zbog kojih ne žele prihvatiti neko zanimanje.

Učenici sudjeluju u simulaciji tržišta rada – traže zanimanje kojim će se baviti

Kada su učenici dobili kartice sa zanimanjima, pušta ih se da samostalno rade. Nastavnik prati koliko je učenika prihvatilo ponudu i podsjeća ih da prave kratke bilješke prije nego što se međusobno mijenjaju za zanimanje.

2. Učenici razmjenjuju kriterije za odabir zanimanja.

Učenici prepoznaju osnovne kriterije za odabir zanimanja

Učenici sjede u obliku četverokuta, ili u krugu, kako bi olakšali komunikaciju.

Nastavnik poziva na dizanje ruku. Tko je prihvatio ponudu? Tko nije?

Zatim nastavnik traži da učenici formiraju grupe od četiri do šest učenika i razmijene kriterije. Njihov je zadatak da sastave popis s tri osnovna kriterija oko kojih se svi slažu.

Nakon pet minuta glasnogovornik grupe priopćava rezultat, a neki drugi član grupe bilježi njihove bodove na ploču ili preklopnik (*flipchart*). Bilježe se bodovi svih grupa kako bi se na taj način naglasila njihova važnost. Rezultat može izgledati ovako:

Koje mi zanimanje odgovara?**Kriteriji za odabir zanimanja**

Osobni interesi

Stručna sprema – zahtjevi

Dobra zarada

Radno vrijeme

Fleksibilnost

Sigurnost zanimanja

...

Učenici prepoznaju osnovne kriterije za odabir zanimanja

Ako su grupe ponavljale određene kriterije kod odabira zanimanja, učenici mogu smatrati da su oni naročito važni. Razmjenjuju mišljenja i objašnjavaju razloge.

Učenici mogu slijediti svoje osobne prioritete pa nije potrebno postizati suglasnost. Na primjer, visoka plaća može nekom biti važnija, dok drugi mogu inzistirati na slobodnim vikendima i fleksibilnom radnom vremenu. Međutim, postoji nešto što nastavnik mora nastojati približiti učenicima.

Svi želimo izbjeći nezaposlenost, tako da je sigurnost nekog zanimanja često najvažniji čimbenik. Međutim, poslovna kretanja se ne mogu predvidjeti pa će učenici posvuda nailaziti na konkurenciju. Učenici trebaju izabrati zanimanje, ili barem kategoriju zanimanja („pravo“, „medicina“) kada završe školu, a posao će tražiti nakon što završe studij ili obuku. Nitko ne može pouzdano predvidjeti kakve će mu biti šanse za četiri ili pet godina.

Zbog toga učenici trebaju uzeti u obzir dva kriterija:

1. Što me zanima i što bih voljela raditi?
2. U čemu sam dobar/dobra? Koje su moje prednosti? Što mogu najbolje raditi ako sam pod pritiskom konkurencije? Nastavnik učenicima daje dovoljno vremena da najprije razmisle o ovim stvarima te da potom odgovore.

Učenici raspravljaju o primjeni kriterija

Kod razmišljanja o tome kako primijeniti ova dva osnovna kriterija, učenici će vjerojatno postati svjesni teškoća koje ih prate. Na drugo gornje pitanje nije teško odgovoriti. Uz pomoć roditelja i prijatelja, kao i nastavnika, mogu istražiti svoj konkretan profil kompetencija.

Prvo pitanje je mnogo teže, jer su učenicima potrebne informacije o zahtjevima i usavršavanju. Nastavnici nisu stručnjaci za profesionalnu karijeru pa je škola tu ograničena i učenici sami trebaju pronaći potrebne informacije. Prema tome, stječu iskustvo sa slobodom izbora i izgradnjom identiteta što su vrlo zahtjevni zadaci.

U mnogim zemljama, škole pružaju pomoć svojim učenicima u praćenju raznih zanimanja. Ovaj model se predlaže kao dodatna pomoć koju će učenici, roditelji i poslovni ljudi pozdraviti i podržati.

Proširenje teme: uvid u zanimanje

Problemi s kojima se učenici susreću i na koji način im projekt omogućavanja uvida u zanimanje može pomoći

Učenici znaju koliko je važan izbor odgovarajućeg zanimanja za njihov budući život. Shvatili su koji su osnovni kriteriji za odabir, no shvatili su također da bez pouzdanih i ažuriranih informacija ne mogu procijeniti koji zahtjevi nekog konkretnog zanimanja se poklapaju s njihovom nadarenošću, kompetencijama i interesima. Projekt uvida u zanimanje na radnom mjestu može učenicima biti korisna pomoć u dobivanju takvih informacija.

Učenici istražuju zanimanje za koje smatraju da odgovara njihovim kriterijima. Provede nekoliko radnih dana sa stručnjakom. Prate što rade i s kim surađuju. Pomoću upitnika (vidi Radni materijal učenike 1.4) intervjuiraju njihovog poslovnog partnera. Ako je moguće, izvršavaju određene zadatke kako bi stekli iskustvo iz prve ruke (kao tijekom pripravničkog staža). Školski raspored je tako zamijenjen radnim satima na poslu. Prema tome, ako kirurg počinje operirati u 6 sati ujutro, učenik mora biti uz njega u operacijskoj dvorani (kako bi utvrdio, na primjer, može li uopće podnijeti kiruršku operaciju).

Na osnovu upitnika, učenici pišu izvješće. Izvješće se može predati nastavniku i ocijeniti, što učenicima daje dodatni poticaj da zadatak izvrše kako treba. Učenicima se savjetuje da dnevno vode bilješke i pišu izvješće tijekom radnog tjedna, a ne kasnije – primjer učinkovitog upravljanja vremenom.

Izvješće treba biti sustavni opis, a ne osobni dnevnik, kako bi se učenici prilikom odabira zanimanja usredotočili na osnovne kriterije.

Učenici sami trebaju pronaći svoje poslovne partnere, uz pomoć svojih roditelja, obitelji i obiteljskih prijatelja. Idealno bi bilo da u tu svrhu ne odlaze na radna mjesta roditelja ili rođaka.

Potpora škole i nastavnika

Učenik ima glavnu ulogu i odgovoran je za rezultat. Škola pruža mogućnost, utvrđuje okvir, odobrava projekt i rješava pravna pitanja (dozvola nadležnog ministarstva, osiguranje). U ranoj fazi, škola također kontaktira roditelje koji igraju vrlo važnu ulogu (vidi u nastavku).

Na zahtjev, učenicima se može dati pisana punomoć kada se prijavljuju za praćenje nekog zanimanja na radnom mjestu. Po okončanju projekta, direktor šalje pismo zahvalnosti svim partnerima koji su učenicima bili domaćini.

Ako je moguće, nastavnik bi trebao posjetiti učenike tijekom projekta. Nastavnik treba biti telefonski dostupan tijekom projekta kako bi u slučaju žurnosti mogao brzo reagirati.

Zadaci po završetku projekta

Preporučamo ocjenjivanje izvješća u svrhu naglašavanja njihove važnosti. Nastavnik se s poštovanjem treba odnositi prema izvješćima budući da se radi o osobnim dokumentima. Nastavniku treba biti jasno da nije bio nazočan tijekom projekta i intervjuja, što znači da su ovdje stručnjaci učenici, a ne nastavnik. Prema tome, kod ocjenjivanja se treba usredotočiti na aspekte poput jasnoće, koherentnosti, pažnje i potpunosti. Sa stajališta učenika, ova vrsta zadatka je vrednija od bilo kojeg testa, a nastavnik bi trebao biti spreman dodijeliti više najboljih ocjena nego što je to obično slučaj.

Učenici bi trebali imati mogućnost razmjene iskustava. To zahtijeva više vremena nego što se može osigurati u sklopu redovitog ODGLJP-a ili nastavnih satova ODGLJP-a. Korisna prilika je praćenje zanimanja kao događaj koji organizira škola. Ovo je od posebne važnosti za mlađe učenike koji će tek za godinu dana raditi na takvom projektu, ali i za roditelje. Partneri istog zanimanja ili lokalni tisak te predstavnici lokalnih poslovnih subjekata bi također trebali biti pozvani.

Potporna roditelja

Kao prvo, roditelji mogu pružiti potporu svojoj djeci pri utvrđivanju njihovih prednosti i interesa. Roditelji poznaju svoje dijete od prvog dana i sjećaju se njegovog ili njezinog razvoja iz perspektive koja se razlikuje od perspektive stručnjaka u školi. Roditelji općenito pozdravljaju ovakvu vrstu projekta, jer cijene svaku potporu koja se pruža njihovoj djeci u odabiru zanimanja. Iz razumljivih razloga roditelji obično prenaplaćavaju sigurnost zanimanja. U gospodarstvu, podložnom brzim promjenama, roditelji su manje pogodni za savjetnike u planiranju karijere.

Kako učenicima pronaći poslovnog partnera

Obično se od učenika traži da pronađu mentora za projekt praćenja zanimanja. Njihovi roditelji, a u nekim slučajevima rođaci ili prijatelji, mogu biti dragocjena pomoć u uspostavljanju veze s potencijalnim partnerima. Učenici ne bi smjeli prerano raditi kompromise, ako se potraga učini preteškom. Ono što traže nije posao već prilika za uvid u neko konkretno zanimanje. Ako nije moguće pronaći nekog tko obavlja neki konkretan posao, npr. televizijskog novinara, ustupak bi bio tražiti alternativno rješenje u okviru iste kategorije zanimanja, npr. novinara koji radi za lokalnu tiskovinu.

To stoga, što to od svakog profesionalca koji na tjedan dana primi učenika iziskuje veliki napor, a to treba jako cijiniti. Međutim, mnoge poslodavce zanima privlačenje kvalificiranih i dobro informiranih kandidata i s njihova stajališta, praćenje zanimanja je mogućnost testiranje učenika, a možda i prilika da im se kasnije dâ ponuda.

Učenicima je potreban mentor ili supervizor. To može biti njihov poslovni partner ili netko drugi. Učenici su oslobođeni nastave pa ih stoga ne treba plaćati za projekt koji izvode. Oni nisu tu da bi obavljali redoviti posao već da slijede vlastiti plan u skladu s upitnikom (Radni materijal za učenike 1.4).

Dugoročni učinci učenja za učenike

Iskustvo je pokazalo da ovaj projekt mnogim učenicima pomaže da ozbiljnije i zrelije pristupe zadnjim godinama svog srednjoškolskog obrazovanja. Postaju svjesniji svojih interesa i više cijene neke predmete, jer ih mogu povezati sa svojim životom po završetku škole. Vrlo je važno i drugačije ako im netko izvan škole kaže da su „pravopis i rukopis“ *jako* važni“. Osim toga, korisno je i uzbudljivo iskustvo ako učenici otkriju da se mogu nositi s prilično mnogo zadataka u profesionalnom svijetu.

Učenici se mogu vratiti u školu s jasnim odgovorima. Možda će sada znati kojim će se zanimanjem baviti pa mogu poduzeti sljedeće korake u planiranju svog studiranja i obrazovanja nakon što napuste školu. Osim toga, ako im je projekt pokazao da trebaju tražiti neko drugo zanimanje, to je također vrijedan korak naprijed, jer su se oslobodili nekih iluzija i sada mnogo preciznije mogu pitati koje bi im zanimanje odgovaralo.

Informacije o programima praćenja zanimanja

Ujedinjeno Kraljevstvo: www.prospects.ac.uk

Baden-Württemberg, Njemačka: www.schule-bw.de/schularten/gymnasium/bogy

Nastavni materijali 1.1: Citati o odabiru i identitetu

Svojim odlukama i postupcima kreiramo svoju osobnost i lice koje nosimo. Kenneth Patton
Odluka je rizik ukorijenjen u hrabrosti našeg izbora da budemo slobodni. Paul Tillich
Sve što sada radite je nešto što ste izabrali raditi. Neki ljudi ne žele u to vjerovati. No ako ste stariji od dvadeset i jedne godine, vaš život je ono što ste od njega učinili. Da biste promijenili život, morate promijeniti svoje prioritete. John C. Maxwell
Smatram da smo sami isključivo odgovorni za svoje odluke pa moramo prihvatiti i posljedice svakog svog čina, riječi i misli tijekom života. Elisabeth Kubler-Ross
Ako želiš da se nešto kaže, pitaj muškarca. Ako želiš da se nešto učini, pitaj ženu. Margaret Thatcher
Sloboda, ako je uzmemo u njenom konkretnom smislu, sastoji se u sposobnosti da izvršimo odabir. Simone Weil
Najveći umovi su sposobni za najveće poroke, ali i najveće vrline. Rene Descartes
Osnovno što nas povijest uči je da ljudski postupci imaju posljedice i da neke odluke, jednom donijete, ne možemo povući. One ne dopuštaju mogućnost donošenja drugih odluka pa na taj način određuju buduće događaje. Gerda Lerner
Moć biranja između dobra ili zla svima je na dohvata ruke. Origen
Sebstvo nije nešto dovršeno već neprestano stvaranje kroz izbor načina našeg djelovanja. John Dewey
Ono što žene još trebaju naučiti je da vam nitko ne daje moć. Morate je sami uzeti. Roseanne Barr
Kada biram između dva zla, uvijek nastojim iskušati ono koje nikada prije nisam iskušao. Mae West
Žene i mačke će učiniti što im se prohtije, a muškarci i psi se trebaju opustiti i naviknuti se na to. Robert A. Henlein
Morate vježbati svoju intuiciju – vjerovati tihom glasu u sebi koji vam točno kaže što trebate reći ili odlučiti. Ingrid Bergman

Jedan brod plovi na istok,
drugi na zapad,
a isti vjetar puše.
Položaj jedara, a ne vjetrovi
određuju njihov smjer.

Kao vjetrovi s mora,
nose nas valovi vremena kroz život.
Stanje duše određuje cilj,
a ne mir ili sraz.

Ella Wheeler Wilcox

(Prevela: Zlata Pavić)
www.wisdomquotes.com

Nastavni materijal 1.2: Kartice zanimanja

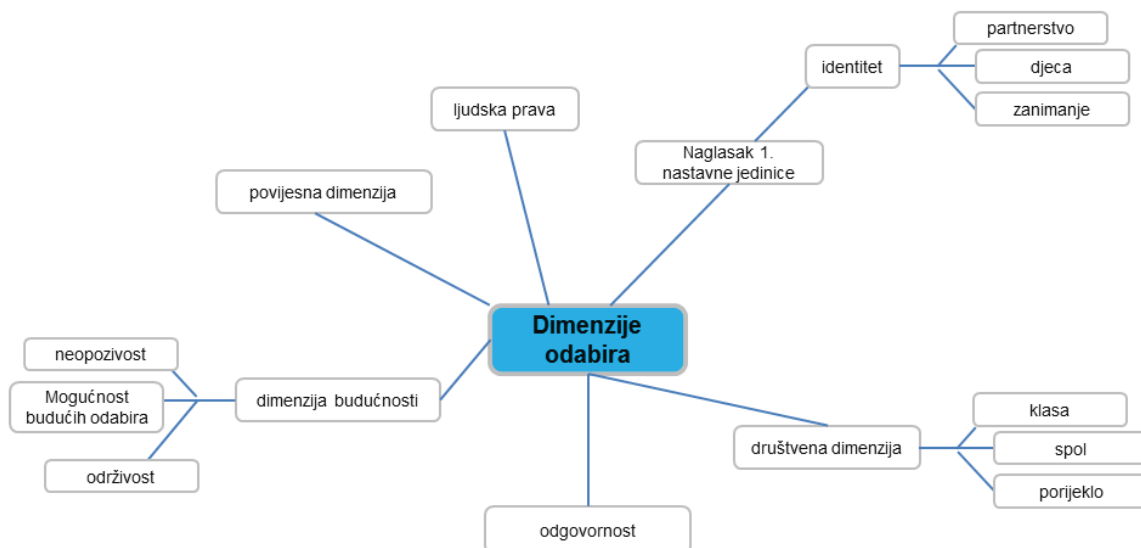
državni službenik (općinska uprava)	<i>copywriter</i> u oglašavanju	veterinar kirurg
arhitekt	modni snimatelj	učitelj osnovne škole
inženjer strojarstva	vodoopskrbni upravitelj	bankar
bolnički liječnik	upravitelj restorana brze hrane	knjižničar
IT stručnjak za prodaju	policajac	odvjetnik

turistički vodič	prodavač	bolničarka
ekonomist	kartograf	Frizer
plesač	novinar	trgovac knjigama
meteorolog	psihoterapeut	Pilot
sobar	vozač autobusa	električar

Nastavna cjelina 1.3 Popratne informacije za nastavnike

Konstruktivistički pojam identiteta

Povezan s pojmom identiteta, konstruktivizam znači da oblikujemo svoj identitet odabirima i odlukama koje donosimo. Konstruktivizam naglašava aktivnu ulogu pojedinca i ukazuje na element učenja. U životu griješimo i svjesni smo svojih grešaka prilikom odabira. Možda neke odabire možemo promijeniti (dekonstruirati) i ispraviti, no neki odabiri su neopozivi. Vrijeme se, pogotovo, može potrošiti samo jednom u životu. Konstruktivizam povezuje dinamiku izbora s rezultatom, našim identitetom koji u izvjesnom smislu postaje statičan i stabilan.

Ova nastavna cjelina stavlja naglasak na aktivnu ulogu pomoću koje oblikujemo vlastiti identitet – kao i identitete drugih, pri čemu je naša uloga također pasivna. Naravno, razvoj identiteta je mnogo složeniji i ovisi o mnogim drugim čimbenicima (varijablama) koje definiraju ili ograničavaju naše šanse da oblikujemo vlastite živote i identitete. To uključuje porijeklo, razred, rod, gospodarske i kulturne uvjete te prirodni okoliš.

Dva su razloga zbog kojih ova nastavna cjelina stavlja naglasak na konstruktivističku dimenziju oblikovanja našeg identiteta na osnovu izvršenih odabira. Prvo, ovaj pristup povezuje identitet s ljudskim pravima. Izvršiti odabir je čin slobode. Drugo, učenici najbolje razumiju taj pristup, jer odgovara njihovom iskustvu i pitanjima koja si sami postavljaju.

Nije samo pojam identiteta mnogo složeniji nego što se čini u ovoj jedinici; isto se odnosi i na pojam odabira. Gornji dijagram opisuje didaktički pristup u ovoj jedinici: učenici istražuju veze između dva složena pojma, ali ni jedan od njih u potpunosti.